

«Είδα τις ακτίνες τοῦ φωτός...»

π. Μιχαήλ Εὐδοκίμωφ

«Εἶδα τίς ἀκτίνες τοῦ φωτός...»

Ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ καί ὁ ἔσω ἄνθρωπος

Μετάφραση
Κώστας Μαργιόλης

Ἐπιμέλεια ἔκδοσης
Βασίλης Ἀργυριάδης

Ἐν πλῶ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Prier 15 jours avec Saint Séraphim De Sarov*
© *Nouvelle Cité, sarl, Domaine d'Arny,*
91680 Bruyères Le Châtel

© (Γιά τήν έλληνική έκδοση) Έκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr

Α' έκδοση: Σεπτέμβριος 2010

ISBN: 978-960-6719-79-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τό ιστορικό πλαίσιο	9
Ἡ ρητή κλήση	10
Ἡ περίοδος ἀπομόνωσης	11
Ἡ μεταμόρφωση	14
Εἰσαγωγή	17
Δάσκαλος καί μαθητής	21
Ἀποκαλύπτοντας τά βάθη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ...	29
Ὁ σκοπός τῆς χριστιανικῆς ζωῆς	39
Ἡ παραβολή τῶν παρθένων:	
Ἄγρυπνώντας γιά τό φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	49
Ἐνωση μέ τόν Θεό μέσω τῆς προσευχῆς	59
Προσελκύοντας τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διά τῆς προσευχῆς	67
Ἡ ἀναγνώριση τῶν σημείων τῆς χάριτος	77
Τό Ἅγιο Πνεῦμα διαχέεται στους ἀνθρώπους	89
Χαρά καί εἰρήνη ἐν Κυρίῳ	97
Ἡ ἐσωτερική εἰρήνη	105
Ἡ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι φῶς	113

Όλα είναι απλά για εκείνον πού αποκτᾶ τή σοφία	123
Βλέποντας μέ τά σαρκικά μάτια τήν ἔλευση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	129
Ζώντας στήν ἀφθονία τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	137
Ἡ χάρη προορίζεται γιά ὅλο τόν κόσμο	145

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Σεραφείμ (Προχόρ Μόσνιν) γεννήθηκε τό 1759 στό Κούρσκ καί πέθανε τό 1833 στό μοναστήρι τοῦ Σάρωφ, 400 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά τῆς Μόσχας. Τήν ἐποχή ἐκεῖνη ἡ Εὐρώπη βρίσκεται σέ ἀναβρασμό. Οἱ πολιτικές ταραχές θά προκαλέσουν μεταβολή καί στή χριστιανική θρησκεία. Τό πνεῦμα τοῦ Διαφωτισμοῦ βρίσκεται στό ἀπόγειό του καί οἱ ἄνθρωποι προσπαθοῦν νά ἐπεκτείνουν τό γνωστικό τους πεδίο ἔχοντας μόνο ὁδηγό τόν ὀρθό λόγο.

Τό 1793 καί ἐνῶ ἡ Τρομοκρατία ἐξαπλώνεται στό Παρίσι, ὁ Σεραφείμ χειροτονεῖται ἱερέας καί τελεῖ καθημερινά τή θεία Λειτουργία. Ὅμως κάτω ἀπό τή «φωτισμένη δεσποτεία» ἡ πνευματική δουλεία διευρύνεται, πολλά μοναστήρια κλείνουν καί οἱ μοναχοὶ διώκονται. Ὡστόσο ὑπάρχει ἀκόμα ἕνας λαός πού κρατᾶ μέσα του ὀλοζώντανο τόν χριστιανισμό. Τό 1812 ὁ Ναπολέων εἰσβάλλει στή Ρωσία καί μέσα ἀπό τήν πρώτη σύγκρουση μέ τή Δύση τό ρωσικό ἔθνος βγαίνει ἀπό τήν ἀπομόνωσή του.

Ὁ Σεραφεῖμ ὑπῆρξε προφήτης. Προπορευμένος κατά ἕναν αἰῶνα τῆς ἐποχῆς του προβλέπει τὴν τραγωδία πού θά ξεσπάσει μέ μανία στή Ρωσία. «Οἱ ἄγγελοι δέν θά προλαβαίνουν νά μαζεύουν τίς ψυχές» ἔλεγε. Ξεσκεπάζει τὴν πνευματικὴ ἀσθένεια πού καταστρέφει τοὺς ἀνθρώπους τῆς νέας κοινωνίας πού ἀναδύεται καί ταυτόχρονα κομίζει μέ τό παράδειγμά του μιά μαρτυρία ἐμπειρίας ἐνός ἄλλου κόσμου. Τότε εἶχε ἤδη διαποτιστεῖ ἀπό τό πνεῦμα τῆς Φιλοκαλίας, ἀπό ἐκεῖνες τίς διηγήσεις πού μιλοῦσαν γιά τὴν «προσευχὴ τῆς καρδιάς». Αὐτὴ τὴν προσευχὴ ἐφάρμοζε σέ ὅλη του τὴ ζωὴ καί μέσω αὐτῆς, μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, μεταμορφώθηκε σέ πλάσμα τοῦ θείου φωτός.

Ἡ ρητὴ κλήση

Ὁ Προχόρ Μόσνιν προερχόταν ἀπὸ μιά πολὺ πιστὴ οἰκογένεια. Ὁ πατέρας, ἀρχιμάστορας στό ἐπάγγελμα, εἶχε ἀναλάβει νά χτίσει μιά ἐκκλησία, ὅμως, ἐξαιτίας τοῦ αἰφνίδιου θανάτου του, θά ἀναλάβει ἡ γυναίκα του νά φέρει σέ πέρας τό ἔρ-

γο. Είναι μία από τις πολύ ισχυρές γυναίκες ό-
πως αυτές του Ευαγγελίου, μία από τις γυναίκες
στις οποίες απέθετε ο Σεραφείμ πολλές ελπίδες
για την πνευματική ανόρθωση της χώρας.

Μαθαίνει ανάγνωση διαβάζοντας τό βιβλίο
των Ψαλμών και από πολύ μικρή ηλικία θά τον ά-
πορροφήσει ή Βίβλος και τά πνευματικά βιβλία.
Στά 18 του θά κάνει γνωστή στή μητέρα του την
κλίση στον μοναχισμό. Έκείνη μαζί μέ την ευχή
της του δίνει ένα έπιστήθιο σταυρό πού δέν θά
βγάλει ποτέ από πάνω του και χάρις στον όποιο
θά αναγνωρισθουν τά λείψανά του πού έντοπί-
στηκαν σέ ένα μουσείο μετά την πτώση της Σο-
βιετικής Ένωσης. Στή μοναχική του κουρά όνο-
μάζεται Σεραφείμ –πού σημαίνει λαμπερός– όνο-
μα πού έφεραν οι άγγελοι του φωτός της Βίβλου.

Ή περίοδος της απομόνωσης

Ξεκινάει, λοιπόν, μία περίοδος πλήρους απο-
μόνωσης. Στο έρημητήριό του καλλιεργεί λαχα-
νικά ένω τρέφεται και μέ τό φωμί πού του φέρ-

νουν. Θά περάσει χίλιες μέρες καί χίλιες νύχτες πάνω σέ ἕνα βράχο, προσευχόμενος ἀδιαλείπτως. Ζώντας σέ μιὰ ἐρημιὰ πού γεννᾷ ὀράματα, φόβους καί ἐκτρέφει ἄγρια θηρία διεξάγει ἕναν ἀνηλεή πόλεμο μέ τίς δαιμονικές δυνάμεις, τούς πειρασμούς, τήν ἀπογοήτευση, τήν ἀπελπισία. Πολύ μακριά ἀπό τό ἐρημητήριό του, ὁ ροῦς τῆς Ἱστορίας συνεχίζεται μέ τή Γαλλική Ἐπανάσταση νά φτάνει στό τέλος της, τή ναπολεόντεια ἐποποιία νά ἐπεκτείνεται καί τόν ρομαντισμό νά καλλιεργεῖ τόν πνευματικό μαρασμό. Ὁ μοναχός μέσα ἀπό τό δάσος του προσπαθεῖ νά ξορκίσει τίς δυνάμεις τοῦ κακοῦ πού ἐφορμοῦν σέ ἕναν κόσμο ἀδιάφορο καί συνάμα ταραγμένο.

Κατά καιρούς ὁ Σεραφεῖμ δέχεται ἐπισκέπτες ἐνῶ βοηθᾷ καί σκλάβους πού ἀναζητοῦν καταφύγιο κοντά του. Κάποια μέρα εἰσβάλλουν κακοποιοί πού δέν βρίσκουν ὅμως καθόλου χρήματα. Τόν χτυποῦν μέ μανία ἀφήνοντάς τον ἐτοιμοθάνατο. Θά μπορούσε καί αὐτός νά τούς εἶχε χτυπήσει μέ τό τσεκούρι του ὅμως δέν τό ἔκανε. Θά τόν σύρουν μέχρι τό μοναστήρι ὅπου, ὅμως, οἱ γιατροί δέν μποροῦν νά τοῦ κάνουν τίποτε. Τότε ἐμφρανί-

ζεται ἡ Παρθένος Μαρία καί λέει τά ἑξῆς θαυμαστά λόγια: «αὐτός ἀνήκει στό δικό μας γένος». Μέ θαυματουργικό τρόπο γιατρεύεται καί περπατᾶ στό ἑξῆς σκυφτός πάνω σέ μιά μαγκούρα –ὅπως ἀπεικονίζεται στίς περισσότερες εἰκόνες. Τά μαλλιά του ἔχουν ἀσπρίσει ἀλλά τό πρόσωπό του λάμπει. Μέ τή δική του παραίνεση οἱ κακοποιοί δέν θά τιμωρηθοῦν καί θά ἔρθουν μάλιστα μετά ἀπό καιρό νά τοῦ ζητήσουν συγγνώμη.

Ἀπομονώνεται καί κρύβεται σέ μιά ἀπόλυτη ἡσυχία ἐνῶ τόν «ἐπισκέπτονται» τακτικά κάθε εἶδους πειρασμοί. Κάποια μέρα ἡ ἀδελφή Ματριόνα βρίσκει τόν πατέρα Σεραφεῖμ καθισμένο σέ ἕνα κορμό δέντρου καί μπροστά του βλέπει μιά ἀρκούδα. Κόντεψε νά πεθάνει ἀπό τόν φόβο. Ὁ Σεραφεῖμ βάζει τήν ἀδελφή νά καθίσει καί ξαναφωνάζει τήν ἀρκούδα ζητώντας ἀπό τή Ματριόνα, πού ἀκόμα ἔτρεμε, νά δώσει λίγη τροφή στήν ἀρκούδα πού δέν ἤθελε νά τῆς κάνει κακό.

Ὅταν τοῦ τό ζητᾶ ὁ ἡγούμενος, ὁ Σεραφεῖμ ἐπιστρέφει στό μοναστήρι καί κλείνεται γιά δέκα χρόνια σέ ἕνα κελί ἀποκομμένος ἐντελῶς ἀπό τόν κόσμο. Διαβάζει κάθε ἐβδομάδα τό Εὐαγγέλιο,

τόν κανόνα τοῦ ἁγίου Παχωμίου, κάνει ἀμέτρητες γονυκλισίες μπροστά στήν εἰκόνα τῆς Παναγίας, κοιμᾶται ἐλάχιστα καί ἀνταμείβεται μέ ὄραματα πού τοῦ φανερώνονται γιά τήν ἐπουράνια βασιλεία. Εἶχε πλέον γίνει, ὅπως λένε οἱ μοναχοί, «ἐπίγειος ἄγγελος καί οὐράνιος ἄνθρωπος».

Ἡ μεταμόρφωση

Μετά ἀπό 35 χρόνια ἀδιάκοπης ἄσκησης ὁ στάρετς (γέροντας στά ρώσικα) Σεραφεῖμ ἀνοίγει τήν πόρτα τοῦ κελιοῦ του γιά νά συναντήσῃ τόν κόσμο πού ἔφτανε καθημερινά κατά ἑκατοντάδες. Ἔχει τό χάρισμα νά διαβάζει τίς ψυχές καί νά λέει σέ καθένα λόγια πού ἀνακουφίζουν σάν βάλσαμο κάθε ἐσωτερική ταραχή. Ὁ λόγος του διώχνει τήν ἀπογοήτευση καί ξαναφέρει τήν ἐλπίδα. Καθένας πού φτάνει στό κελί του ἀκούει τόν Σεραφεῖμ νά τόν καλωσορίζει μέ αὐτές τίς λέξεις: «Χαρά μου, Χριστός Ἄνέστη!».

Ὅταν ἐρχόταν κάποιος νά ἐξομολογηθεῖ ὁ Σεραφεῖμ γονάτιζε δίπλα του ζητώντας του νά προ-

σευχηθεῖ γιά τίς ἀμαρτίες τοῦ ταπεινοῦ Σεραφεῖμ διότι ὅπως ἔλεγε «ὄλοι εἴμαστε ἀμαρτωλοί ἐνώπιον ὄλων». Σέ μιά ἐποχή πνευματικῆς ἐκπτώσης ἐκεῖνος προσπαθεῖ νά ἀνυψώσει τίς ψυχές ἀπό «τή λύπη πού ὀδηγεῖ στόν θάνατο» γιά τήν ὁποία μιλά ὁ Παῦλος (Β΄ Κορ. 7,10) καί ἡ ὁποία γίνεται τό ἔδαφος πού καλλιεργεῖται ὁ γενικευμένος μηδενισμός τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ. Δέν ἐρευνᾷ τά βάθη τοῦ ἀσυνείδητου ὅπως θά ἔκανε ἕνας ψυχαναλυτής. Καθένας κρατᾷ τόν μυστικό κῆπο τῆς καρδιάς του διότι ὅπως ἔλεγε «ἡ καρδιά εἶναι ἀπύθμενη». Ἀφήνει τό Ἅγιο Πνεῦμα νά μιλήσει δι' αὐτοῦ καί ὁ ρόλος του περιορίζεται στό νά μεταφέρει ὄχι τή δική του ἐπιθυμία ἀλλά τό θέλημα πού τοῦ ὑπαγορεύεται ἀπό τά οὐράνια.

Στό Ντιβέγιεβο, λίγο πιά μακριά ἀπό τό Σάρωφ, ὁ Σεραφεῖμ ἰδρύει ἕνα γυναικεῖο μοναστήρι καθώς πίστευε ὅτι ὁ γυναικεῖος μοναχισμός, ἡ μαρτυρία τῆς γυναίκας πού ζεῖ τό μυστήριο τῆς παρθενίας, εἶχε πολύ μεγάλη σημασία γιά τήν πνευματική ἀναγέννηση τῆς Ρωσίας. Φρόντιζε μέ ὅλες του τίς δυνάμεις ἐκεῖνο τό ἴδρυμα καί τό εἶχε μέσα στήν καρδιά του.

Τό 1833 διαισθάνεται τόν θάνατο νά πλησιάζει. Λέει, λοιπόν, σέ ἓνα μοναχό πού τόν βλέπει σκυθρωπό: «Δέν εἶναι καιρός γιά λύπη, φίλε μου, ἀλλά γιά χαρά». Τό ἀπόγευμα ἀρχίζει νά ψέλνει ἀναστάσιμους ὕμνους καί τήν αὐγή ἓνας μοναχός πού αἰσθάνεται μιὰ μυρωδιά καμμένου μπαίνει στό κελί τοῦ Σεραφεῖμ. Τόν βλέπει γονατιστό μπροστά σέ ἓνα εἰκόνισμα τῆς Παναγίας καί δίπλα του μιὰ λαμπάδα πεσμένη νά σιγοκαίει τό ράσο του. Ὅπως τό εἶχε προβλέψει, ὁ θάνατός του θά ἀναγγελλόταν ἀπό τή φωτιά ἡ ὁποία τοῦ ἔδωσε καί τό ὄνομά του: Σεραφεῖμ. Ὁ ἴδιος ἄλλωστε ἔλεγε: «Ὁ Θεός εἶναι φωτιά πού ζεσταίνει καί ἀγκυλιάζει τήν καρδιά καί τά ἐσώψυχα».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ εἶναι μαζί μέ τόν ἅγιο Σέργιο τοῦ Ραντονέζ καί τόν ἅγιο Σιλουανό τόν Ἀθωνίτη ἕνας ἀπό τούς πιό τιμημένους ἁγίους τῆς Ρωσίας καί ἀπό τούς πιό γνωστούς στή Δύση. Ἡ λάμψη τῆς ἁγιοσύνης του δέν γνωρίζει σύνορα.

Ὅμως αὐτή ἡ ἀκτινοβολία του δέν βασίζεται σέ κάποιο γραπτό ἔργο. Ἄν ἐξαίρεσουμε τίς *Πνευματικές Διδαχές*, ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ δέν ἄφησε γραπτά. Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ μοναχοῦ τοῦ Σάρωφ πού ξεπρόβαλε ἀπό τά βάθη τοῦ ρωσικοῦ δάσους γρήγορα ξεπέρασε αὐτά τά ὄρια γιά νά διαχυθεῖ σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο. Ὅρισμένες ἀπό τίς φράσεις του γιά τήν ἐσωτερική γαλήνη, τή χάρα τῆς Ἀνάστασης καί πολλές ἀκόμα λέγονται πλέον ἀπό πολλά χεῖλη ὄχι μόνο ὀρθοδόξων ἀλλά καί χριστιανῶν κάθε ὁμολογίας καί δόγματος.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποκαλύπτεται μέσα ἀπό τά λεγόμενά του. Ἡ φήμη τοῦ Σεραφεῖμ ὀφείλεται κυρίως στούς περίφημους *Διαλόγους μέ τόν Μοτοβίλοφ* πού μιλοῦν γιά τήν ἀπόκτηση τῶν καρπῶν τοῦ

Ἁγίου Πνεύματος. Ἀποτελοῦν ἓνα πολὺ ξεχωριστό ἔργο πού φτάνει στά μεγαλύτερα ὕψη τῶν μυστηρίων καί χαράζει νέους δρόμους γιά τήν προσέγγιση τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ. Ἐνα μυστήριο πού γεμίζει φῶς καί ὁμορφιά ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Ὁ Υἱός καί τό Πνεῦμα, αὐτά τά «δύο χέρια τοῦ Πατρός» ὅπως ἔλεγε ἡ ἁγία Εἰρήνη ἐνεργοῦν σέ ἀπόλυτη ἁρμονία μέσα στόν κόσμο. Τό πνεῦμα τοῦ Σεραφείμ ἔφτασε μέσω τῆς χάριτος νά διορθώσει καί νά ἰσοροπήσει καί πάλι αὐτή τήν ἁρμονία πρὸς δόξα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τό ὁποῖο εἶχε περιφρονηθεῖ καθὼς ὁ κόσμος δέν βίωνε τή δύναμη τῆς μεταμόρφωσης μέσα ἀπό τά χαρίσματά του.

Στό ἐπίκεντρο τῶν Διαλόγων βρίσκεται ἡ ἀπόκτηση τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύματος. Δέν περιορίζεται σέ νοθεσίες ἀλλά μοιράζεται μιὰ ἐμπειρία ἐσωτερικῆς μεταμόρφωσης. Ὅσο ἀκατάληπτο καί ἂν μοιάζει αὐτό τό μήνυμα μπορεῖ, ἐφόσον ἀποτελέσει στόχο ζωῆς, νά προκαλέσει τήν ἀλλαγὴ τῆς ὑπαρξῆς τοῦ χριστιανοῦ. Ἄλλωστε ἡ ἴδια ἡ ἐπιθυμία τῆς προσευχῆς, τῆς ἔνωσης μέ τόν Θεό δέν ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι τό Πνεῦμα ἐνεργεῖ μέ-